ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (πέμπτο τμήμα) της 29ης Μαΐου 1997 *

Στην υπόθεση C-299/95,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του Oberster Gerichtshof (Αυστρία) προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου μεταξύ

Friedrich Kremzow

και

Republik Österreich,

παρισταμένου του **Wilfried Weh,**

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία του άρθρου 164 της Συνθήκης ΕΚ και πολλών διατάξεων της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

συγκείμενο από τους J. C. Moitinho de Almeida (εισηγητή), πρόεδρο τμήματος, C. Gulmann, D. A. O. Edward, J.-P. Puissochet και P. Jann, δικαστές,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

γενικός εισαγγελέας: A. La Pergola
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως,

λαμβάνοντας υπόψη τις γραπτές παρατηρήσεις που κατέθεσαν:

— ο Kremzow, εκπροσωπούμενος από τον Richard Soyer, δικηγόρο Βιέννης,

— η Republik Österreich, εκπροσωπούμενη από τον Herbert Arzberger, Oberrat στη Γενική Εισαγγελία (Finanzprokurator),

— ο Wilfried Ludwig Weh, παρεμβαίνων της κύριας δίκης,

— η Αυστριακή Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Wolf Okresek, Ministerialrat στο Bundeskanzleramt-Verfassungsdienst,

— η Γερμανική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από τον Ernst Röder, Ministerialrat στο Ομοσπονδιακό Υπουργείο Οικονομίας,

— η Ελληνική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Αικατερίνη Σαμώνη-Ράντου, βοηθό ειδικό νομικό σύμβουλο στην ειδική νομική υπηρεσία Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων του Υπουργείου Εξωτερικών, τη Λυδία Πνευματικού και τον Γεώργιο Καριψιάδη, ειδικούς επιστημονικούς συνεργάτες στην ίδια υπηρεσία,

— η Γαλλική Κυβέρνηση, εκπροσωπούμενη από την Catherine de Salins, υποδιευθύντρια στη διεύθυνση νομικών υποθέσεων του Υπουργείου Εξωτερικών Υποθέσεων, και την Anne de Bourgoing, chargé de mission στην ίδια διεύθυνση,

— η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, εκπροσωπούμενη από τη Lindsey Nicoll, του Treasury Solicitor's Department, επικουρούμενη από τον Daniel Bethlehem, barrister,

— η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από τον Ulrich Wölker, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας,

έχοντας υπόψη την έκθεση ακροατηρίου,

αφού άκουσε τις προφορικές παρατηρήσεις του Kremzow, της Republik Österreich, του Wilfried Ludwig Weh, της Αυστριακής Κυβερνήσεως, της Ελληνικής Κυβερνήσεως, της Γαλλικής Κυβερνήσεως και της Επιτροπής, κατά τη συνεδρίαση της 9ης Ιανουαρίου 1997,

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 6ης Φεβρουαρίου 1997,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με διάταξη της 29ης Αυγούστου 1995, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 18 Σεπτεμβρίου 1995, το Oberster Gerichtshof υπέβαλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΚ, σειρά προδικαστικών ερωτημάτων ως προς την ερμηνεία του άρθρου 164 της Συνθήκης ΕΚ και πολλών διατάξεων της Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: Σύμβαση).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ του Kremzow και της Αυστριακής Δημοκρατίας σχετικά με την αποκατάσταση της ζημίας που ο Kremzow θεωρεί ότι υπέστη λόγω της καταδίκης του από το Oberster Gerichtshof σε ισόβια κάθειρξη, κατόπιν δίκης την οποία το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε αντίθετη προς το άρθρο 6 της Συμβάσεως (απόφαση της 21ης Σεπτεμβρίου 1993, Kremzow κατά Αυστρίας, σειρά Α, αριθ. 268-Β).

3 Τον Δεκέμβριο του 1982 ο Kremzow, συνταξιούχος δικαστικός αυστριακής ιθαγένειας, ομολόγησε τον φόνο ενός δικηγόρου της ίδιας ιθαγένειας στην Αυστρία. Κατόπιν ανακάλεσε την ομολογία του.

4 Με απόφαση της 8ης Δεκεμβρίου 1984, το ορκωτό δικαστήριο του Kreisgericht Korneuburg έκρινε τον Kremzow ένοχο για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως (άρθρο 75 του Ποινικού Κώδικα) και για παράνομη κατοχή πυροβόλου όπλου (άρθρο 36 του νόμου περί όπλων). Κατά συνέπεια, του επέβαλε ποινή 20ετούς καθείρξεως και διέταξε τον εγκλεισμό του σε ίδρυμα ψυχοπαθών εγκληματιών.

5 Κατόπιν δίκης η οποία διεξήχθη ερήμην του κατηγορουμένου, δεδομένου ότι δεν ζητήθηκε ούτε διατάχθηκε αυτεπαγγέλτως η προσαγωγή του, το Oberster Gerichtshof, κρίνοντας κατ' έφεση, με απόφαση της 2ας Ιουλίου 1986, επικύρωσε την απόφαση του ορκωτού δικαστηρίου ως προς την ενοχή, αλλά επέβαλε στον Kremzow ισόβια κάθειρξη και ακύρωσε την απόφαση εγκλεισμού του σε ψυχιατρικό ίδρυμα. Το Oberster Gerichtshof, εξάλλου, απέρριψε την αίτηση αναιρέσεως που υπέβαλε ο προσφεύγων και οι συγγενείς του κατά της πρωτόδικης απόφασης.

6 Της υποθέσεως επελήφθησαν η Επιτροπή και στη συνέχεια το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, το οποίο με την προαναφερθείσα

απόφασή του της 21ης Σεπτεμβρίου 1993 αποφάνθηκε ότι, λόγω της σπουδαιότητας της κατ' έφεση δίκης, έπρεπε να είχε παρασχεθεί στον Kremzow η δυνατότητα «να υπερασπιστεί ο ίδιος τον εαυτό του» ενώπιον του Oberster Gerichtshof, όπως προβλέπει το άρθρο 6, παράγραφος 3, στοιχείο γ', της Συμβάσεως, και τούτο παρά την έλλειψη σχετικού αιτήματος. Κατά συνέπεια, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι παραβιάστηκε το άρθρο 6 της ανωτέρω Συμβάσεως και επιδίκασε στον Kremzow ποσό 230 000 αυστριακών σελινίων (ÖS) ως δικαστικά έξοδα.

7 Μετά την έκδοση της αποφάσεως αυτής, ο Kremzow προσέφυγε σε διάφορα αυστριακά δικαστήρια ζητώντας ιδίως, αφενός, τη μείωση, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 410 του αυστριακού Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, της επιβληθείσας ποινής και, αφετέρου, την καταβολή, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 5, της Συμβάσεως, ποσού 3 969 058,65 ÖS προς αποκατάσταση της ζημίας που υπέστη λόγω παράνομης κράτησης κατά την περίοδο από 3 Ιουλίου 1986 έως 30 Σεπτεμβρίου 1993.

8 Στο πλαίσιο των αγωγών αποζημιώσεως ενώπιον των πολιτικών δικαστηρίων, ο Kremzow υπογράμμισε ότι, δυνάμει του άρθρου 5, παράγραφος 5, της Συμβάσεως, οποιοσδήποτε κρατείται υπό συνθήκες αντίθετες προς τις παραγράφους 1 έως 4 του εν λόγω άρθρου έχει δικαίωμα επανορθώσεως. Η διάταξη αυτή έχει απευθείας εφαρμογή στο πλαίσιο του αυστριακού δικαίου και μπορεί να αποτελέσει έρεισμα αιτήσεως αποζημιώσεως σε περίπτωση προσβολής της ατομικής ελευθερίας. Δεδομένου ότι το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έχει διαπιστώσει αμετακλήτως τον παράνομο χαρακτήρα της ποινής που του επιβλήθηκε, η κράτησή του δεν μπορεί, κατά την άποψή του, να θεωρηθεί ως νόμιμη κράτηση κατόπιν καταδίκης από αρμόδιο δικαστήριο, κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της εν λόγω Συμβάσεως.

9 Η αγωγή αποζημιώσεως απορρίφθηκε πρωτοδίκως, στις 9 Φεβρουαρίου 1994, από το Landesgericht für Zivilrechtssachen Wien, απόφαση την οποία επικύρωσε στις 25 Ιουλίου 1994 το Oberlandesgericht Wien, με το σκεπτικό ότι, κατά το άρθρο 2, παράγραφος 3, του Amtshaftungsgesetz (νόμου περί διοικητικής

ευθύνης), από απόφαση του Oberster Gerichtshof δεν απορρέει δικαίωμα αποζημιώσεως.

10 Με διάταξη της 3ης Απριλίου 1995, το Oberster Gerichtshof απέρριψε, εξάλλου, αίτημα για μείωση της ποινής που επιβλήθηκε στον Kremzow.

11 Στο πλαίσιο εξετάσεως της από 25 Ιουλίου 1994 αιτήσεως «έκτακτης» αναιρέσεως που άσκησε κατά της αποφάσεως του Oberlandesgericht Wien, ο Kremzow υποστήριξε κυρίως ότι η ενώπιον του Oberster Gerichtshof διαδικασία, στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η διάταξη της 3ης Απριλίου 1995, δεν συνιστά ίαση της παραβιάσεως της Συμβάσεως και ότι προς τούτο απαιτείται επανάληψη της κατ' έφεση δίκης ενώπιον αυτού του δικαστηρίου. Εξάλλου, ζήτησε από το Oberster Gerichtshof να υποβάλει προδικαστικό ερώτημα στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων ως προς το αν το αιτούν δικαστήριο δεσμεύεται από την προαναφερθείσα απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων.

12 Διαπιστώνοντας ότι, εν προκειμένω, το αιτούν δικαστήριο καλείται να αποφανθεί επί του θεμελιώδους δικαιώματος της ατομικής ελευθερίας, καθώς και επί των αστικών κυρώσεων που επισύρει η παραβίαση αυτού του δικαιώματος, το οποίο αποτελεί το θεμέλιο και την προϋπόθεση της αδιατάρακτης ασκήσεως όλων των άλλων ελευθεριών, ειδικότερα δε της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων και της ελευθερίας ασκήσεως επαγγελματικής δραστηριότητας, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να ζητήσει από το Δικαστήριο να αποφανθεί προδικαστικώς επί των ακολούθων ερωτημάτων:

«1) Αποτελούν όλες οι διατάξεις, ή τουλάχιστον οι διατάξεις ουσιαστικού δικαίου, της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιω-

μάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών (στο εξής: ΕΣΑΔ) — κυρίως δε οι κρίσιμες για την εκκρεμούσα ενώπιον του Oberster Gerichtshof δίκη διατάξεις των άρθρων 5, 6 και 53 της ΕΣΑΔ — αναπόσπαστο μέρος του κοινοτικού δικαίου (άρθρο 164 της Συνθήκης ΕΟΚ), ώστε να αποφαίνεται το Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κατά το άρθρο 177, πρώτο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΟΚ, επί της ερμηνείας τους, με την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως;

2) Σε περίπτωση καταφατικής απαντήσεως στο ερώτημα 1 — τουλάχιστον αναφορικά με τα άρθρα 5 και 6 της ΕΣΑΔ — υποβάλλονται στο Δικαστήριο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων τα ακόλουθα πρόσθετα ερωτήματα προς έκδοση προδικαστικής αποφάσεως:

α) Δεσμεύονται τα εθνικά δικαστήρια από αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (στο εξής: ΕΔΑΔ) με τις οποίες διαπιστώνονται παραβιάσεις της ΕΣΑΔ, τουλάχιστον υπό την έννοια ότι δεν τους επιτρέπεται να υποστηρίξουν την άποψη ότι η συμπεριφορά κρατικού οργάνου, η οποία αποτέλεσε το αντικείμενο της αποφάσεως του ΕΔΑΔ, είναι σύμφωνη με τη Σύμβαση;

β) Αποκλείεται η αγωγή αποζημιώσεως, βάσει του άρθρου 5, παράγραφος 5, της ΕΣΑΔ, στην περίπτωση που η ζημία προκλήθηκε από απόφαση του Oberster Gerichtshof;

γ) Συνιστά ex tunc παραβίαση της Συμβάσεως η κατά την έννοια του άρθρου 5, παράγραφος 1, στοιχείο α', της ΕΣΑΔ κράτηση, σε περίπτωση που το ΕΔΑΔ διαπιστώσει ότι το εν λόγω δικαστήριο παραβίασε τα εχέγγυα που πρέπει να παρέχει μια ποινική δίκη κατά το άρθρο 6 της ΕΣΑΔ;

δ) Μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη του εναγόμενου δημόσιου φορέα της κύριας δίκης ότι θα είχε επιβληθεί η ίδια ποινή ακόμα και αν δεν είχε διαπιστωθεί από το ΕΔΑΔ, παράβαση του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ, μολονότι η αυστριακή ποινική δικονομία δεν προβλέπει — ως έχει σήμερα — σε τέτοιες περιπτώσεις τη δυνατότητα επαναλήψεως της διαδικασίας ή άλλη δυνατότητα εκ νέου διεξαγωγής της προς θεραπεία της διαδικαστικής πλημμέλειας;

ε) Βαρύνεται ο ενάγων με την απόδειξη της υπάρξεως αιτιώδους συνάφειας μεταξύ της παραβάσεως του άρθρου 6 της ΕΣΑΔ και της στερήσεως της ελευθερίας ή το βάρος τούτο φέρει ο εναγόμενος δημόσιος;»

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

13 Κατά τον Kremzow, η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να απαντήσει στα προδικαστικά ερωτήματα προκύπτει κυρίως από το γεγονός ότι αυτός είναι πολίτης της Ευρωπαϊκής Ενώσεως και ότι, υπό την ιδιότητά του αυτή, απολαύει του δικαιώματος της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων, που παρέχει το άρθρο 8 Α της Συνθήκης ΕΚ. Εφόσον κάθε πολίτης έχει δικαίωμα ελεύθερης κυκλοφορίας εντός του εδάφους των κρατών μελών, χωρίς συγκεκριμένο σκοπό διαμονής, το κράτος που προσβάλλει το εγγυημένο από το κοινοτικό δίκαιο θεμελιώδες αυτό δικαίωμα, εκτελώντας μια παράνομη ποινή φυλακίσεως, υποχρεούται από το κοινοτικό δίκαιο να αποκαταστήσει τη ζημία.

14 Επιβάλλεται εξ αρχής να τονιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία (βλ., μεταξύ άλλων, γνωμοδότηση 2/94 της 28ης Μαρτίου 1996, Συλλογή 1996, σ. I-1759, σκέψη 33), τα θεμελιώδη δικαιώματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος των γενικών αρχών του δικαίου των οποίων την τήρηση διασφαλίζει το Δικαστήριο. Το Δικαστήριο λαμβάνει σχετικώς υπόψη του τις κοινές συνταγματικές παραδόσεις των κρατών μελών, καθώς και τα στοιχεία που προκύπτουν από τις διεθνείς συμβάσεις περί προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου στη σύναψη των οποίων συνέβαλαν ή στις οποίες προσχώρησαν τα κράτη μέλη. Από την άποψη αυτή η Σύμβαση ενέχει ιδιαίτερη σημασία. Όπως επίσης έχει διευκρινίσει το Δικαστήριο, δεν επιτρέπονται στο χώρο της Κοινότητας μέτρα ασυμβίβαστα με τον σεβασμό των δικαιωμάτων του ανθρώπου, όπως αυτά αναγνωρίζονται και διασφαλίζονται με τη Σύμβαση (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 18ης Ιουνίου 1991, C-260/89, ERT, Συλλογή 1991, σ. I-2925, σκέψη 41).

15 Από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει, επίσης, (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 4ης Οκτωβρίου 1991, C-159/90, Society for the Protection of Unborn Children Ireland, Συλλογή 1991, σ. I-4685, σκέψη 31) ότι, οσάκις εθνική κανονιστική ρύθμιση υπεισέρχεται στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου, το Δικαστήριο, επιλαμβανόμενο προδικαστικώς, οφείλει να παρέχει όλα τα αναγκαία ερμηνευτικά στοιχεία για την εκτίμηση, εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου, της συμφωνίας της κανονιστικής αυτής ρυθμίσεως με τα θεμελιώδη δικαιώματα των οποίων τον σεβασμό διασφαλίζει, όπως αυτά απορρέουν ειδικότερα από τη Σύμβαση. Αντιθέτως, το Δικαστήριο δεν έχει την αρμοδιότητα αυτή έναντι κανονιστικής ρυθμίσεως η οποία δεν εμπίπτει στο πλαίσιο του κοινοτικού δικαίου.

16 Ο ενάγων της κύριας δίκης είναι Αυστριακός υπήκοος του οποίου η κατάσταση δεν παρουσιάζει κανένα σύνδεσμο με οποιαδήποτε από τις καταστάσεις που ρυθμίζουν οι διατάξεις της Συνθήκης περί ελεύθερης κυκλοφορίας των προσώπων. Πράγματι, καίτοι η στέρηση της ελευθερίας μπορεί να παρεμποδίσει την εκ μέρους του ενδιαφερομένου άσκηση του δικαιώματός του για ελεύθερη κυκλοφορία, ωστόσο, από τη νομολογία του Δικαστηρίου προκύπτει ότι η καθαρώς υποθετική προοπτική ασκήσεως αυτού του δικαιώματος δεν συνιστά επαρκή σύνδεσμο με το κοινοτικό δίκαιο ώστε να δικαιολογήσει εφαρμογή των κοινοτικών διατάξεων (βλ. σχετικώς, μεταξύ άλλων, απόφαση της 28ης Ιουνίου 1984, 180/83, Moser, Συλλογή 1984, σ. 2539, σκέψη 18).

17 Εξάλλου, ο Kremzow καταδικάστηκε για ανθρωποκτονία εκ προθέσεως και παράνομη κατοχή πυροβόλου όπλου δυνάμει διατάξεων του εθνικού δικαίου οι οποίες δεν απέβλεπαν στη διασφάλιση της τηρήσεως των κανόνων του κοινοτικού δικαίου (βλ., μεταξύ άλλων, απόφαση της 13ης Ιουνίου 1996, C-144/95, Maurin, Συλλογή 1996, σ. I-2909, σκέψη 12).

18 Συνεπώς, η εφαρμοστέα στην υπόθεση της κύριας δίκης εθνική νομοθεσία αφορά μια κατάσταση η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

19 Επομένως, στο ερώτημα του εθνικού δικαστηρίου επιβάλλεται να δοθεί η απάντηση ότι το Δικαστήριο, επιλαμβανόμενο προδικαστικώς, δεν μπορεί να παράσχει τα αναγκαία στοιχεία ερμηνείας για την εκτίμηση, εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου, της συμφωνίας μιας εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως με τα θεμελιώδη δικαιώματα τον σεβασμό των οποίων διασφαλίζει, όπως αυτά απορρέουν ειδικότερα από τη Σύμβαση, στην περίπτωση που η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση αφορά κατάσταση η οποία, όπως στην περίπτωση της κύριας δίκης, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

Επί των δικαστικών εξόδων

20 Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν η Αυστριακή, η Γερμανική, η Ελληνική και η Γαλλική Κυβέρνηση και η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου, καθώς και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, που κατέθεσαν παρατηρήσεις στο Δικαστήριο, δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (πέμπτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με διάταξη της 29ης Αυγούστου 1995 το Oberster Gerichtshof, αποφαίνεται:

Το Δικαστήριο, επιλαμβανόμενο προδικαστικώς, δεν μπορεί να παράσχει τα αναγκαία στοιχεία ερμηνείας για την εκτίμηση, εκ μέρους του εθνικού δικαστηρίου, της συμφωνίας μιας εθνικής κανονιστικής ρυθμίσεως με τα θεμελιώδη δικαιώματα τον σεβασμό των οποίων διασφαλίζει, όπως αυτά απορρέουν ειδικότερα από τη Σύμβαση για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, στην περίπτωση που η εν λόγω κανονιστική ρύθμιση αφορά κατάσταση η οποία, δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του κοινοτικού δικαίου.

Moitinho de Almeida Gulmann Edward

Puissochet Jann

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 29 Μαΐου 1997.

Ο Γραμματέας

R. Grass

Ο Πρόεδρος του πέμπτου τμήματος

J. C. Moitinho de Almeida